

לב ולומר כי הוא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, וכל תנועותיו ודיבורו והילוכו ועסקיו עושה רושם למעלה למעלה, בוודאי יזרח בכל דרכיו ועסקיו שיהיו לשם שמים. מה שאין כן בחושב האדם מה אני ספון לפגום או לתקן למעלה ולמטה שיהיה נרשם כל עסקי למעלה, ובזה הולך בשירותו לבו ואומר אך שלום יהיה לי, ובאמת זה אינו, כי האדם על ידי מעשיו הטובים הוא דבוק בו יתברך ממש, וכמו שכתוב והלכת בדרכיו, ועל ידי שהוא רחום למטה נתעורר מדה זו של רחום למעלה בכל העולמות, וכמו שכתבתי "דע מה למעלה – ממך", רצונו לומר: ממך תדע, איזה מדה שנתעורר בך, שכך הוא למעלה.

ובפרט בזמן הזה שהשכינה בגלות שלא מצאה היונה מנוח לכף רגלה, כי מיד בהכין אדם מעשיו לשם שמים בכל דרכיו, מיד נעשה כסא להשכינה שתשרה בו, והוא נקרב יותר מדורות הראשונים שהיו הרבה צדיקים בעולם, מה שאין כן בזמן הזה ודאי ראוי לאיש לאזור כמבר חלציו לגמול חסד עם השכינה, ואז נעשה כסא אל מדת החסד, כמו בדורו

רוב ענוה גורם שנתרחק מעבודת השם

ואחר הצעה זו תבין, כי גם בענוה צריך לפעמים מדה בינונית, והוא צורך גבוה מאוד, כמו ששמעתי ממורי (הבש"ש"ט) שרוב ענותנותו של האדם גורם שנתרחק מעבודת השם יתברך, שמצד שפלותו אינו מאמין כי האדם גורם על ידי תורתו ותפלתו שפע אל כל העולמות, וגם המלאכים ניזונים על ידי תורתו ותפלתו, שאילו היה מאמין זה, כמה היה עובד ה' בשמחה ובלראה מרוב כל, והיה נזהר בכל אות ותנועה ומלה לאומרה כדקא יאות. וגם לתת לב אל מה שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים סח, יד) אם תשכבון בין שפתיים, שהקב"ה שומר ושוקד על שפתי האדם לנושקה כשהוא אומרה בתורה ותפלה בדחילו ורחימו. ואם ישים אליו לבו, בודאי מי זה האיש אשר לא יאחזנו רתת וזיע, שהמלך גדול ונורא שומר ושוקד על שפתיים של אדם נבזה וחדל אישים, וכיצא בזה.

והוא מעין מה שאמרו חז"ל (גיטין נ"ו). ענותנותו של רבי זכריה גרם חורבן וכו', כך האדם ראוי לשום

כפירת, אדרבה במצוות ה' צריך האדם להיות לו לאמר: מעשי שאני עושה רצון ה' - הם חשובים בעיני הבורא, ויש לו תענוג להשי"י ממעשי שאני עושה את מצוותיו יתברך...

שהבורא יתברך יש לו תענוג ממצוות איש ישראל שעושה לפניו, כדוע מאמר רבותינו ז"ל: ישראל מפדנסינן לאברהם שבשמים, פדנסה הוא תענוג, כלומר שהשי"י יש לו תענוג ממצוות ישראל.

וזהו ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה, "מה" היינו מדת הענוה, כמאמר רבותינו ז"ל (חולין פ"ט): לא כאברהם כי אלא כמשה שאמר ונחנו מה, וזהו "מה" היינו מדת הענוה, "ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה" כו', כלומר במדת שיהיה לך יראת ה' אסור להיות לך מדת ענוה לומר חס ושלוה מה מעשי חשוב אצל השי"י להיות לי יראת ה' לעשות מצוותיו, זה אסור, אדרבה כו' כפי"ל.

קדישת לוי ליהודי"ק רבי לוי יצחק מברדישוב ויע"א, פרישת עקב

של אברהם שלא היה עזר לשכנה כי אם על ידי אברהם, כך עתה שאין איש שם על לב לעשות עזר וסמך להשכינה בגלות המור הזה כי אם מעוטי דמעוטיא, השם נפשו בכפו ודאי נעשה כסא אל השכינה במדת החסד, והשם יתברך יעזרנו לעבדו באמת ובתמים שיהיה דרוש הזה היוצא ממעשינו להיות נאה דורש ונאה מקיים.

תולדות יעקב יוסף להרד"ק רבי יעקב יוסף מפלנאה זיע"א (תלמוד הבבלי ש"א, פרישת עקב

האומר מה מעשי חשובים זה הוא כפירה

ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה. הכלל, האדם צריך להיות עניו בכל דרכיו ובכל מעשיו, ושמוא תאמר בעבודת ה' גם כן יהיה עניו, חס ושלוה לומר כן, אדרבה האדם צריך לומר מעשי שאני עושה מצוות ה' חשוב אצל הבורא יתברך, והשי"י כביכול יש לו תענוג מן המצוות שלי שאני עושה. כי אם חס ושלוה האדם יהיה עניו במצות ה', ויאמר: מה מעשי חשובים אל ה', זה הוא